

Från Bord till Jord

Livsmedelsberedskap i Gävleborgs län

Sammanställt av

Lars Jonasson

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
2	Livsmedelskonsumtion.....	2
3	Livsmedelsbutiker	3
4	Restauranger och storkök	4
5	Grossistverksamhet.....	5
6	Förädlingsindustri	6
7	Primärproduktion	8
8	Produktionsmedel till primärproduktionen	10
9	Försörjningsförmåga räknat i energi	11
10	Försörjningsförmåga produktvis	12
11	Slutsatser	13

1 Inledning

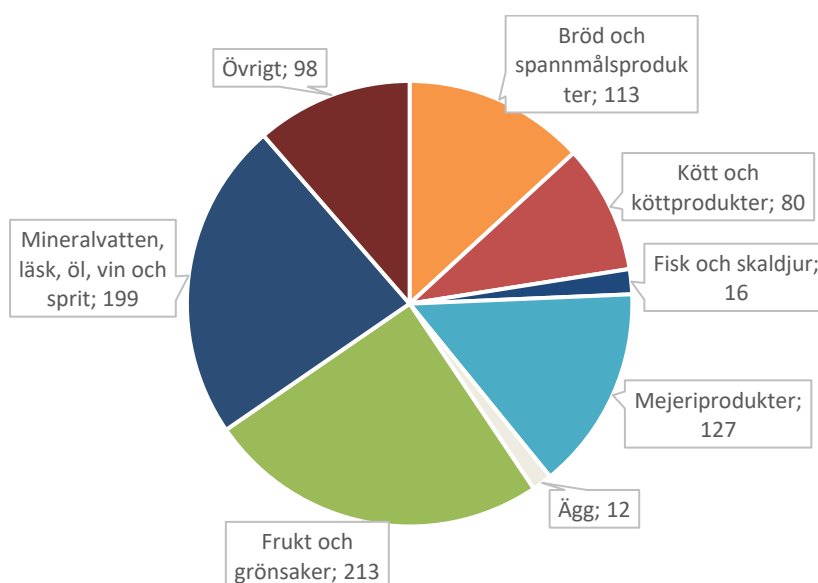
Frågan som ska belysas är i vilken mån Gävleborgs län klarar att försörja befolkningen med mat vid händelse av kris eller krig och i ett läge där möjligheterna till långväga transporter kan vara begränsade.

Genomgången struktureras från bord till jord det vill säga från konsumentens perspektiv. Först belyses vilka livsmedel som konsumeras och sedan led för led hur de når konsumenten via butiker och restauranger som i sin tur köper från grossister som köper från förädlingsindustrier som köper från jordbrukare, trädgårdsmästare och fiskare vilka i sin tur behöver produktionsmedel för att klara sin produktion.

2 Livsmedelskonsumtion

Gävleborgs län har en befolkning på 286 000 personer som varje dag äter 860 ton mat. Det är alltså 860 ton som ska produceras, förädlas och distribueras varje dag, sju dagar i veckan, såväl helgdagar som vardagar.

Figur 1. Antal ton av olika sorters mat som konsumeras varje dag i Gävleborg

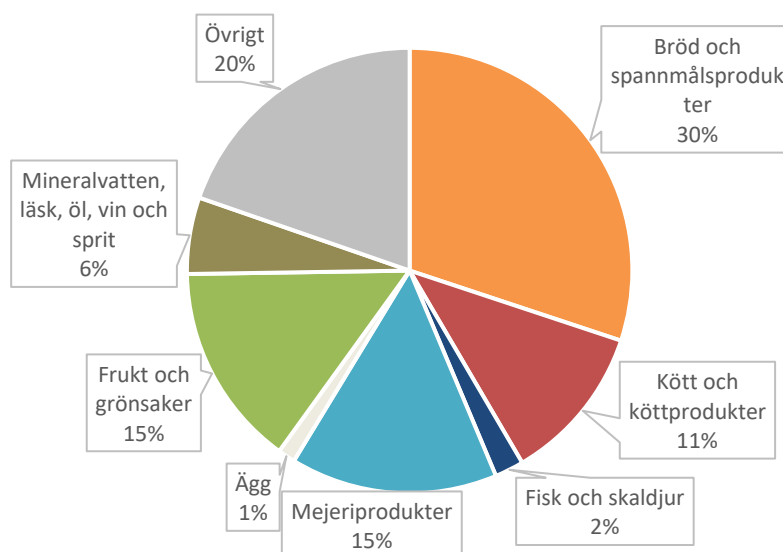
Källa: Bearbetade data från Jordbruksverket och SCB

Frukt och grönsaker står för 25 procent av volymen, dryckerna för 23 procent och mejeriprodukterna för 15 procent. Ungefär halva volymen är färskvaror som bara kan lagras några dagar.

Räknat i näring blir fördelningen mellan de olika livsmedlen lite annorlunda. Bröd och spannmålsprodukter står för 30 procent av energitillförseln,

mejeriprodukterna står för 15 procent, frukt och grönsaker för 15 procent och köttet för 11 procent. Dryckerna står bara för 6 procent av energiintaget. Ur ett beredskapsperspektiv kan det vara bra att ha koll på vad som verkligen ger näring och vad som mest är transport av stora volymer utan så mycket näring.

Figur 2. De olika livsmedlens betydelse för intaget av energi

Källa: Bearbetade data från Jordbruksverket

3 Livsmedelsbutiker

Huvuddelen, ungefär 75 procent, av den mat som konsumeras går via livsmedelsbutiker. Det innebär 645 ton varje dag. Det krävs ett väl fungerande system för att klar det. Hälften är färskvaror som i många fall behöver förvaras i kyl. Det är också stora volymer som säljs i fryst form.

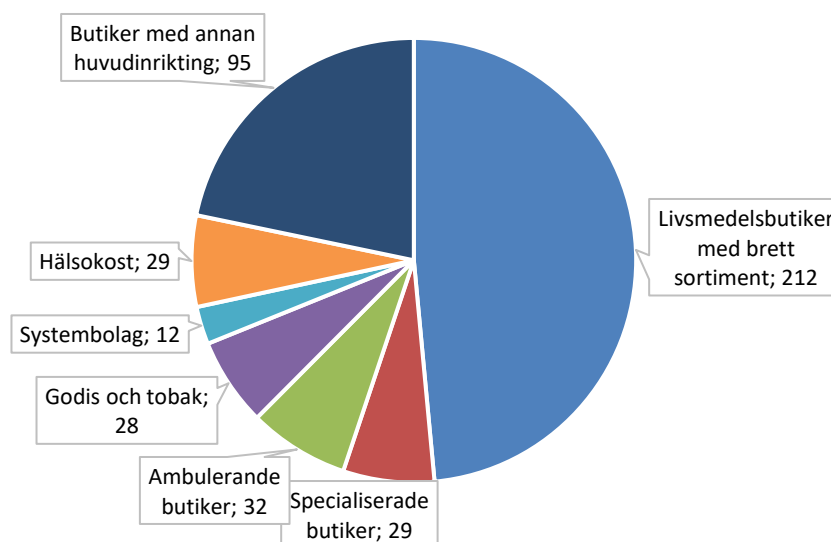
Enligt specialbeställda data från SCBs företagsregister finns det 438 butiker i Gävleborgs län som säljer någon form av livsmedel¹. Hälften av dessa (212 st) är vanliga livsmedelsbutiker med brett sortiment och 29 är specialiserade på en viss produktgrupp t ex fisk. Några butiker är stora och har mer än 100 personer anställda. Andra är små och drivs av ägaren själv. 97 livsmedelsbutiker är så pass stora att de sysselsätter mer än 10 personer. Dessa butiker förmedlar stora mängder livsmedel varje dag.

Det finns 69 butiker som i och för sig säljer livsmedel men som ändå är lite annorlunda, det är systembolag, godisbutiker och hälsokostbutiker. Det finns också 32 "butiker" som är ambulerande eller torghandlare. Slutligen finns det en blandad grupp butiker som säljer livsmedel men som har något annat som huvudverksamhet. Det kan vara en bensinstation med jourbutik eller ett

¹ Uttaget gjordes i 2023-10-23.

varuhus med mycket livsmedel man med mest annat än livsmedel men det kan också vara en butik som säljer souvenirer och glass. Vissa av dessa kan vara viktiga för livsmedelsberedskapen men inte alla.

Figur 3. Antal butiker som säljer livsmedel i någon form

Källa: SCB, företagsregistret

Butiksledet är väl utbyggt och klarar att distribuera livsmedel till hela befolkningen. Utmaningarna ligger i att få det att fungera även vid en kris till exempel vid störningar i elförsörjningen eller i datasystemen. Alla butiker borde säkerställa att de klarar att hålla kallt i kylar och frysar vid strömavbrott. Det bör också säkerställas att tillräckligt många butiker kan hålla öppet även vid störningar i elförsörjningen och i IT-systemen. Dörrarna ska kunna öppnas, det ska finnas belysning i butikerna och det ska gå att betala. Störningar i elförsörjningen och i IT-systemen stoppar distributionen direkt om de inte kan hanteras.

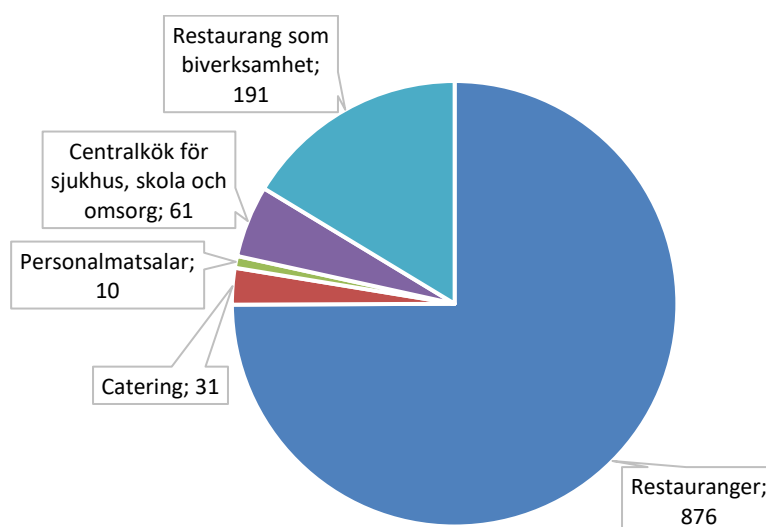
Ett annat problem som gör sig gällande redan efter några timmar är att butikerna ständigt måste få ett inflöde av nya produkter. Butikerna har inga lager. Mycket säljs redan samma dag som det kommer till butiken och annat fylls på med några dagars mellanrum. Börjar hyllorna bli tomma uppstår dessutom ett hamstringsbeteende som tömmer övriga hyllor snabbare än det normala utflödet. Förmågan att förse butikerna med varor ligger dock i ledet före, hos grossisterna.

4 Restauranger och storkök

De livsmedel som inte når konsumenten via butik serveras istället som färdig mat i någon av över 1 000 restauranger eller via något av de 61 storkök som

levererar mat till sjukhus, skolor och omsorg. Cirka 215 ton livsmedel tillagas varje dag hos dessa restauranger och storkök.

Figur 4. Antal restauranger och storkök

Källa: SCB, företagsregistret

Kapaciteten är god när det gäller restauranger och offentliga storkök. Liksom i butiksledet ligger utmaningen i att säkerställa att verksamheten fungerar även vid en kris till exempel avbrott i elförsörjningen. Det gäller i synnerhet de centralkök som levererar mat till sjukhus och till omsorg. Tillförsel av livsmedelsråvaror är också avgörande för verksamheten. Varken restauranger eller centralkök har livsmedel i lager. En ständig tillförsel av livsmedelsråvaror är en förutsättning för att verksamheten ska rulla och där ligger ansvaret hos ledet före, grossisterna.

5 Grossistverksamhet

Grossistledet är en tydlig svaghet när det gäller livsmedelsberedskap i Gävleborgs län. 400 butiker och över 1000 restauranger och storkök ska förses med varor men det finns inga stora grossistanläggningar i länet. Enligt SCBs företagsregister finns det 100 anläggningar där huvudverksamheten är partihandel med livsmedel av något slag och ytterligare 56 anläggningar som har partihandel med livsmedel som kompletterande verksamhet. Ofta innebär det att de har viss distribution av sina egna produkter.

Ett hundra anläggningar med partihandel låter bra men merparten är mycket små och specialiserade på några få produkter. Fyra av fem anläggningar har

ingen eller bara några få anställda. Där handlar det ofta om säljkontor utan att produkterna hanteras fysiskt. Det har lågt värde ut beredskapssynpunkt.

Det är egentligen bara Svensk Carter som har grossistverksamhet i dess rätta bemärkelse i Gävleborgs län. De har två distributionslager i länet och de levererar livsmedel åt restauranger och storkök. Uppskattningsvis har de kapacitet att täcka behovet hos en tredjedel av restaurangerna och storköken. GB har ett par anläggningar för distribution av sina glassar och det finns några företag som distribuerar frukt och grönt, bröd eller kött i mindre omfattning.

Tabell 1. Antal anläggningar med partihandel med livsmedel, drycker och tobak som huvudinriktning i Gävleborgs län

	Icke specialiserad partihandel	Specialiserad partihandel
0 anställda	13	54
1-4 anställda	2	14
5-9 anställda	4	2
10-19 anställda	1	7
20-49 anställda	2	2
Totalsumma	22	79

Källa: SCB, företagsregistret

De stora volymerna, närmare 800 ton per dag, är avhängigt av att transportererna löper problemfritt från anläggningar utanför länet. Ica har ett centrallager i Västerås och ett distributionslager i Borlänge, Dagab har också ett distributionslager i Borlänge. Sen finns det många företag med partilager i Stockholmstrakten. Norr om Gävleborgs län är det bara Svensk Cater som har distributionsanläggningar med någon större kapacitet. Den dagliga försörjningen av livsmedel i Gävleborgs län är därför helt beroende av väl fungerande transporter från Stockholm, Västerås och Borlänge. Lagren där är i sin tur beroende av väl fungerande transporter från framför allt Göteborg och Skåne. Göteborg har en stor importhamn, Skåne har både betydande produktion och import till hamnar och med landförbindelse.

6 Förädlingsindustri

Avsaknaden på förädlingsindustri är en annan tydlig flaskhals när det gäller livsmedelsberedskap i Gävleborgs län. Det finns bara två stora förädlingsindustrier i länet. Det är Jacobs Douwe Egberts OPS S.E. AB som tillverkar Gevalias kaffe och Mackmyra Svensk Whisky AB. Ingen av dessa har någon större betydelse för livsmedelsberedskapen i länet. Kaffe och whisky kan i och för sig vara viktiga i orostiden men de står för en väldigt liten del av näringsintaget. Båda anläggningarna är dimensionerade för en nationell och internationell marknad och båda köper huvuddelen av råvarorna utanför länet. De är

alltså helt beroende av långväga transporter för att kunna hålla igång sin produktion.

De mellanstora förädlingsföretagen har större betydelse för livsmedelsberedskapen. Delsbo Slakteri slaktade drygt 13 000 nötkreatur och 5 500 lamm 2023². Det motsvarar ungefär en femtedel av köttkonsumtionen i länet. Dellenmejeriet har också en stark lokal koppling. De förädlar mjölk från fyra lokala mjölgårdar och säljer produkterna lokalt. Volymmässigt motsvarar det cirka fyra procent av konsumtionen av mejeriprodukter.

Gudruns AB, Järvsö Kebeb och Ockelbo Ost är exempel på mellanstora förädlingsföretag som har ganska svag koppling till den lokala marknaden. Vid en krisituation skulle anläggningarna kunna användas till att förädla lokala råvaror till den lokala marknaden men så är det inte idag. Gudruns AB har en charkfabrik i Gävle. Produkterna säljs över hela Sverige. Kött råvaran kommer från Skövde slakteri och transporteras till Gävle via Jordbro utanför Stockholm där styckningen sker. Järvsö Kebeb har sin fabrik i Bollnäs men råvarorna köps från annat håll och produkterna säljs nationellt. Ockelbo Ost har ingen egen tillverkning. Verksamheten består i att packa och sälja ost. Ostarna som ofta är importerade säljs i Sverige och Finland.

Tillmans charkuteri och Delsbo charkuteri har starkare koppling till den lokala marknaden. Kött råvaran köps visserligen i hög grad från andra delar av Sverige men produkterna säljs mestadels lokalt.

Det finns även sju mellanstora bagerier vilket här definieras som att de har minst 10 personer anställda. Flera av dessa har även konditori. Bagerierna är viktiga för beredskapen och de säljer produkterna lokalt. De är dock helt beroende av att löpande kunna köpa in mjöl och alla andra ingredienser till bakningen eftersom det inte varken finns någon kvarn eller någon tillverkning av andra ingredienser som behövs.

Utöver dessa finns det 110 mindre förädlingsföretag med mer hantverksmässig karaktär. 76 av dessa har inte någon anställd. Det betyder antingen att ägaren gör allt själv eller att verksamheten är vilande. 16 företag har en till fyra anställda och 18 företag har fem till nio anställda. Många av de små företagen har någon form av bageriverksamhet men det finns alla möjliga olika verksamheter. 14 företag anger att de brygger öl. Det finns även tre gårdsslakterier med egen försäljning och minst lika många gårdsmejerier. Gårdsslakterier och gårdsmejerier är viktiga ur beredskapssynpunkt eftersom de har förmågan att omvandla lokala livsmedelsråvaror till färdiga livsmedel. De hanterar dock så pass små volymer att de bara påverkar på marginalen. Små bagerier och bryggerier kan också vara viktiga men de är beroende inköpta råvaror som inte finns lokalt.

² Data från Jordbruksverkets slaktstatistik.

Tabell 2. Antal anläggningar med tillverkning eller förädling av livsmedel och drycker som huvudinriktning i Gävleborgs län

	0 anställda	1-9 anställda	10-49 anställda	50-99 anställda
Slakt & chark	10	3	5	
Fisk	4	1		
Mejeri	4	3	2	
Kvarn	3			
Bageri	20	12	7	
Kaffe&Te		1		1
Spritdrycker	1	3		1
Bryggerier	11	3		
Övrigt	23	8		

Källa: SCB, företagsregistret

Sammanfattningsvis är det enbart två förädlingsindustrier med någorlunda stor volym som förädlar lokal råvara till produkter som säljs på den lokala marknaden, Delsbo Slakteri och Dellenmejeriet. Därutöver finns det några gårds-slakterier och gårdsmejerier med samma förmåga. Tillsammans tillhandahåller de ungefär tre procent av de livsmedel som konsumeras i Gävleborgs län. Produkterna från Delsbo Slakteri genomgår i många fall ytterligare förädling innan de når konsumenten. Det är oklart i vilken mån det sker i länet men de charkföretag som finns skulle ha kapacitet att klara uppgiften om det skulle behövas.

7 Primärproduktion

Jordbruksverket uppger att det finns 1 832 företag som bedriver jordbruk eller trädgårdsodling. 763 av dessa är såpass små att de knappast har någon produktion av livsmedel för avsalu. Djurhållningen består av 94 företag med mjölkkor, 389 företag med nötkreatur utan att ha mjölkkor, 282 företag med får, 39 företag med grisar och 13 företag med höns utöver husbehov³. Det finns även 4 fiskodlingar med fisk för humankonsumtion⁴ och 47 fartyg för yrkesmässigt fiske i havet⁵.

LRF publicerar varje år uppgifter om beräknad produktion av de vanligaste jordbruksprodukterna i länen. Summerat rakt av blev det 117 000 ton 2023. Skördarna var dock ovanligt låga 2023 till följd av olägligt väder. Å andra sidan används en stor del av spannmålen och nästan alla proteingrödor som foder. Omräknat till normala hektarskördar och rensat från det som blir foder landar volymen strax under 100 000 ton. Därutöver tillkommer cirka 300 ton frukt och grönsaker, 750 ton viltkött och 1 000 ton fisk när även fångsten från

³ Data avseende 2023 från Jordbruksverkets statistikdatabas.

⁴ Jordbruksverkets register över anläggningar med vattenbruk.

⁵ Havs- och vattenmyndigheten. JO 55 SM 2301.

fritidsfisket räknas in. Sammanlagt handlar det om 270 ton per dag om produktionen fördelas jämnt över hela året. Volymerna är dock inte helt jämförbara i råvaruledet mot när de når konsumenterna. Ett kilo ost kräver till exempel nästan 10 kilo mjölk. Omvänt tillkommer det också en stor mängd vatten i de slutliga produkterna. Enligt figur 1 är 23 procent av den volym som konsumeras drycker där den huvudsakliga ingrediensen är vatten.

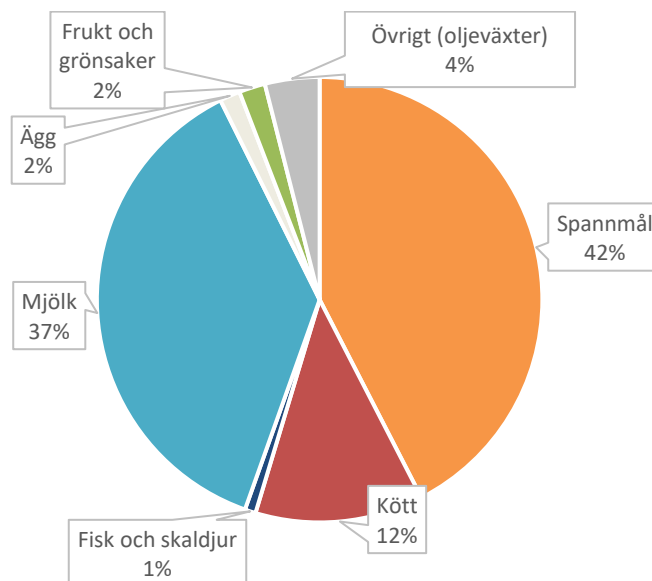
Tabell 3. Beräknad produktion av de vanligaste jordbruksprodukterna i Gävleborgs län, 1000 ton/år

	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Spannmål	42	33	58	57	49	54	30
Oljeväxt	0,2	0,3	0,2	0,4	0,5	0,9	0,7
Sockerbetor	-	-	-	-	-	-	-
Potatis	5,2	5,0	3,4	2,8	2,2	2,5	1,8
Proteingr.	0,3	0,3	1,0	1,0	0,7	1,3	0,9
Mjölk	82	71	76	70	71	72	78
Nötkött	3,6	3,5	3,6	3,9	3,8	3,7	3,9
Griskött	1,6	1,4	1,4	1,7	1,9	1,7	1,6
Lammkött	0,12	0,16	0,18	0,14	0,14	0,15	0,14
Kyckling	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ägg	1,0	1,0	0,7	1,1	1,2	1,1	1,0

Källa: LRF

Räknas allt om efter energiinnehållet blir uppgifterna mer jämförbara. Det visar sig då att primärproduktionen i Gävleborgs län täcker 30 procent av konsumtionen⁶. Det är dock stora skillnader mellan olika produkter. Nästan hälften, 42 procent av energiproduktionen i primärledet är spannmål, 37 procent är mjölk och 12 procent kött, se figur 5. Konsumtionen har en annan fördelning. Där står bröd och spannmålsprodukter för 30 procent av konsumtionen, mejeriprodukterna för 15 procent och köttet för 11 procent, se figur 2. Konsumtionen är dock mer än tre gånger så hög som primärproduktionen så det är underskott i alla produktgrupper i primärledet.

⁶ Beräkningen bygger på näringsinnehåll från Livsmedelsverkets livsmedelsdatabas omräknat till volym råvara.

Figur 5. Primärproduktionens fördelning i produktgrupper efter energiinnehåll

8 Produktionsmedel till primärproduktionen

En annan utmaning ligger i att få primärproduktionen att fungera även vid en kris. Animalieproduktionen är starkt beroende av el. Störningar i elproduktionen är dock inget nytt så där kan man utgå från att alla djurhållare redan har system för att hantera strömavbrott. De flesta har reservkraft men det kan även finnas andra lösningar. Det höga beroendet av datasystem är nyare. Där kan det hända att det behövs mer åtgärder för att säkerställa att produktionen kan fortgå även med störningar i systemen.

En annan del är att det behövs produktionsmedel löpande. Även här är det animalieproduktionen som påverkas först. Djuren behöver foder och lagren på gårdarna är ofta begränsade. Grovfoder skördas sommartid och lagras på gårdarna så att det räcker till nästa skörd. Foderspannmål odlas också i tillräcklig omfattning i länet för att täcka behovet men lagringskapaciteten är begränsad. Statistik från Jordbruksverket indikerar att ungefär halva behovet lagras på gårdarna men att den andra halvan säljs vid skörd och sedan köps tillbaka som färdigt foder. Problemet är att det inte finns några foderfabriker i Gävleborgs län. En stor del av foderspannmålen transporteras därför ut ur länet vid skörd och sedan tillbaka löpande under året i takt med att fodret förbrukas. Delar av det som lagras transporteras säkerligen också till en foderfabrik innan det används som foder. Tillgången på proteinfoder är också mycket begränsad. Det mesta köps in från andra delar av Sverige eller från andra länder.

Sammanlagt transporteras det in 70 ton foder varje dag sju dagar i veckan för att hålla igång den nuvarande animalieproduktionen. Därutöver krävs ett stort antal andra produktionsmedel, rengöringsmedel, medicin, semindoser etc. Volymerna är inte så stora men det krävs ett ständigt inflöde eftersom tillgången via lager eller egen produktion är mycket begränsad.

Växtodlingen är inte lika beroende av löpande leveranser av produktionsmedel. Säsongerna är årsvis och leveranser till gårdarna sker ofta någon eller några månader före förbrukningen. Växtnäring, utsäde och drivmedel är de produktionsmedel som blir störst volymer. Varje år köps det in 7 000 ton mineralgödsel, 7 000 ton drivmedel och 3 000 ton utsäde till Gävleborgs län. Leveranserna sker en eller ett par gånger per år till respektive gård. För jämförbarhetens skull kan det räknas om till nästan 50 ton per dag vid ett jämnt flöde. Växtskyddsmedel och reservdelar till maskinerna är också viktiga för att hålla igång odlingen. Volymmässigt är det inte så stora mängder men en stabil tillgång är viktig och det mesta är import.

Det räcker dock inte att alla produktionsmedel finns på plats. Avsaknaden av förädlingsindustri gör att primärproduktionen även är beroende av långväga transporter för att leverera det som produceras. Varje dag levereras 200 ton mjölk till ett mejeri utanför länet och 45 grisar till ett slakteri utanför länet. Dessutom levereras 30 000 ton spannmål till en kvarn eller en foderfabrik utanför länet varje år. Det mesta i samband med skörden. Omräknat blir det i genomsnitt 80 ton per dag.

Sammanfattningsvis krävs det att 120 ton produktionsmedel transporteras in i länet och att 285 ton jordbruksprodukter transporteras ut från länet varje dag för att jordbruksproduktionen ska hållas igång på nuvarande nivå. Grovt räknat är det fyra fullstora lastbilar med släp in och tio ut varje dag.

9 Försörjningsförmåga räknat i energi

När volymerna i de olika leden räknas om efter produkternas energiinnehåll blir bilden ganska tydlig. Konsumtionen är nästan 13 000 kilojoule per person och dag⁷. Butiker och restauranger tillhandahåller detta. De är dock helt beroende av dagliga transporter av varor från grossistlager och förädlingsindustrier utanför länet. Grossistledet har bara kapacitet att hantera 8 procent av volymen. Läger man till de produkter som går direkt till butik, restaurang eller storkök från ett förädlingsföretag i länet utan att passera ett grossistlager ökar andelen till 11 procent. Det motsvarar 1 500 kilojoule per person och dag.

De grossistlager som finns är i sin tur beroende av intransporter. Förädlingsledet hanterar bara 4,5 procent av konsumtionen, 580 kilojoule per person och dag. Då ingår även de primärprodukter som säljs utan någon egentlig förädling till exempel gårdsbutiker som säljer potatis, grönsaker och ägg. Räknar man in bagerierna ökar förhandlingskapaciteten med någon procentenhet men kedjan är bruten eftersom det inte finns någon kvarn som kan mala det mjöl som behövs.

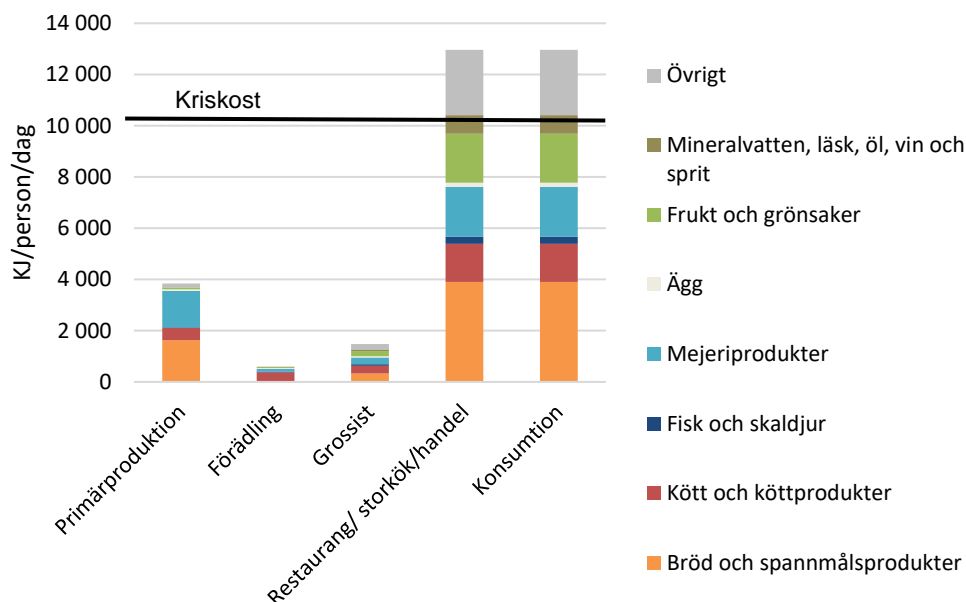
Primärledet (jordbruk, trädgårdsodling, fiske, fiskodling och jakt) har högre kapacitet. De har en produktion som utjämnat över året ger 3 800 kilojoule per

⁷ Jordbruksverkets statistikdatabas

person och dag. Det är 30 procent av nuvarande konsumtion. Merparten av livsmedelsråvarorna är sådana att de inte kan konsumeras utan att transporteras till någon förädlingsindustri utanför länet och sedan tillbaka.

Nivåerna för kapaciteterna kan även jämföras med nivån för en kriskost. Livsmedelsverkets bedömning är att befolkningens behov under höjd beredskap är cirka 10 250 kilojoule per dygn för genomsnittspersonen⁸. Kapaciteten i såväl primärproduktionen som i förädlingsledet och i distributionen (grossistledet) ligger alltså långt under vad som krävs i ett läge med höjd beredskap. Förädlingsledet, som är den mest begränsande faktorn, har en kapacitet på 6 procent av en kriskost. 94 procent av livsmedlen som behövs vid en kris måste transporteras till Gävleborgs län på daglig basis och det främst från söder.

Figur 6. Försörjningskapacitet i olika led efter energiinnehåll

10 Försörjningsförmåga produktvis

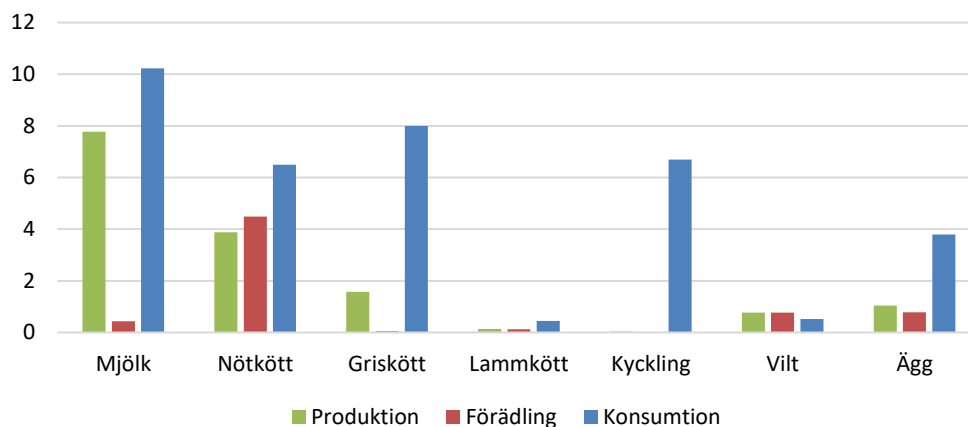
Ett annat sätt att presentera försörjningsförmågan är att titta produktvis för ett antal av de vanligaste produkterna, se figur 7 och 8. Bilden blir ungefär den samma som det som kan läsas ut av figur 6 om man tittar noga för de olika produktgrupperna. Det finns lite mer detaljer i de produktvisa diagrammen men samtidigt saknas helheten eftersom mycket av det som konsumeras saknas.

Kött från vilt produceras mer än vad som konsumeras men i övrigt är det underskott av allt. När det gäller förädlingsledet är det bara slakt av nötkött

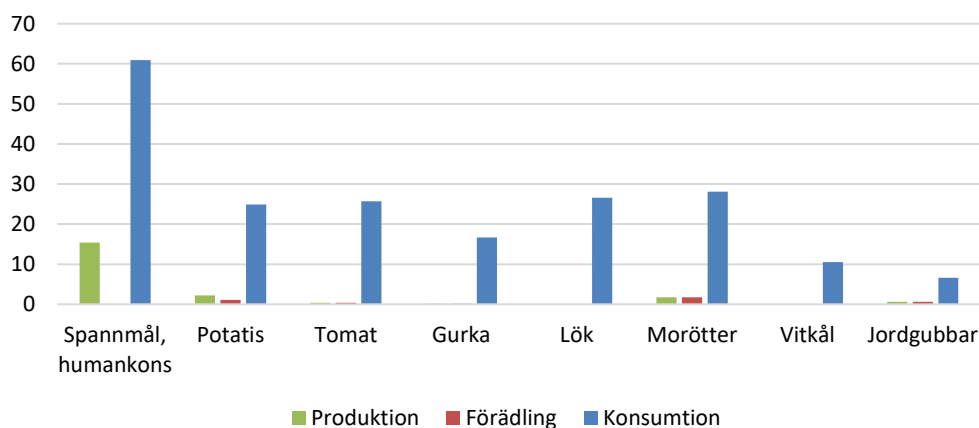
⁸ Livsmedelsverkets regeringsuppdrag – Kost vid höjd beredskap. Nov 2021

som sker i större omfattning än produktionen i länet. Volymen täcker dock inte hela konsumtionen.

Figur 7. Produktion, förädling och konsumtion i Gävleborgs län 2023
(1 000 ton för kött, 10 000 ton för mjölk)

Figur 8. Produktion, förädling och konsumtion i Gävleborgs län 2023
(1 000 ton för spannmål och potatis, 100 ton för övriga)

11 Slutsatser

- Det konsumeras 860 ton mat varje dag i Gävleborgs län
- 645 ton når konsumenterna via livsmedelsbutiker, 215 ton via restauranger och storkök
- Gävleborgs län har ett väl utbyggt nät av livsmedelsbutiker, restauranger och storkök. Utmaningen på riktigt kort sikt är att säkerställa att tillräckligt många klarar störningar i elförsörjningen och i IT-systemen.
- Redan efter något dygn kommer den stora utmaningen. Det är att säkerställa att butikerna får in produkter de kan sälja och att

restauranger och storkök får livsmedelsråvaror de kan laga till. De har knappt några lager och behöver leveranser dagligen.

- Det finns bara två grossistlager i länet. De täcker knappt fem procent av behovet. Även de behöver löpande inflöde av varor.
- Vissa produkter kan komma direkt från förädlingsindustrin men det finns inte mycket förädlingsindustri heller. De två stora aktörerna har svag koppling till lokala behov och lokala råvaror. De mindre täcker mindre än fem procent av behovet.
- Den dagliga försörjningen av livsmedel i Gävleborgs län är helt beroende av väl fungerande transporter från Stockholm, Västerås och Borlänge. 95 procent av allt som konsumeras kommer därifrån. Lagren där är i sin tur beroende av väl fungerande transporter från framför allt Göteborg och Skåne.
- Primärproduktionen täcker 30 procent av näringsbehovet men kräver löpande tillgång till produktionsmedel. 70 ton foder behövs dagligen. Det behövs även i genomsnitt 50 ton mineralgödsel, drivmedel och utsäde per dag men leveranserna behöver inte vara lika frekventa.
- Jordbruksproduktionen är också beroende att 285 ton jordbruksprodukter transporteras ut varje dag till förädlingsföretag utanför länet.
- E4:an söderut är navelsträngen för livsmedelsförsörjningen i Gävleborgs län. Huvuddelen av de 810 ton livsmedel och 120 ton produktionsmedel som transporteras in och de 285 ton jordbruksprodukter som transporteras ut varje dag går på E4:an.